

ההליך המזכיר מעט את היחסים הקולנועיים בין ארצות-הברית ואנגליה. קשה לעשות סרטים באנגליה, כי הם צריכים להתחרות עם סרטים דוברי אנגלית עשירים יותר, מפוארים יותר ומפתים יותר, המגיעים מאמריקה. כך גם בבלגיה. קשה לעשות סרטים שם, כי מן הדרום מגיעים סרטים דוברי צרפתית ובהם כוכבים מפורסמים יותר, ולהם אמצעי-ההפקה ופירסום גדולים יותר. זאת רק כדי להסביר שהשימוש בשפה בינלאומית, בקולנוע, עדיין אינו פותר בעיות — כפי שסוברים למשל כל אלה הטוענים כי הקולנוע הישראלי אינו מתקדם משום שהוא דובר עברית.

ישראל / הפקות

מי צוחק ואחרון?

ציטוט מס' 1: „קשה לתאר את סירטו החדש והמעולה של מארטין סקורסזה, מלך הקומדיה, כתענוג מושלם. הוא מצחיק מאוד והוא מגיע בסצינות האחרונות לשיא שהיהו עברי הפתעה ומהווה סיום מספק בהחלט. עם זאת, הסרט מחוספס, לעתים מטורף עד כדי שיגעון, ולפרקים הוא פשוט מבזבז. זה רחוק מלהיות תענוג מושלם, אבל בצורה שבה ממצה הסרט את כל הכישרונות הטמונים בו עד תומו, הוא מעניק לצופה חוויה מלהיבה... מלך הקומדיה מאשר את העובדה שמר סקורסזה הוא אחד הקולות האוטנטיים המיקוריים ביותר של הקולנוע בדורו.“

ציטוט מס' 2: „מלך הקומדיה הוא סרט על צייד אוטוגראפים קטלניים. על פני עותם של אנשי ציבור, על הפנטאסיות המזרחיות והמפחידות של צופי סלחיויה רבים, על הזעם המצטבר בקצות העטים השלופים שלהם. זהו סרט על השפלה ועל דחיה, על סירוף ועל בדידות... אשר לסקורסזה, הוא שוב נובר בתוך ביבי הר שופכין של הכרף הגדול, הדולה מתוכם פנינה קולנועית.“

שני הציטוטים האלה, הראשון של מי שנחשב למשפיע בין מבקרי ארצות-הברית, וינסנט קאנבי (ניו-יורק טיימס), השני מתוך ביקורת של האמפולרי במבר קרי הקולנוע בטלוויזיה האמריקאית, גיין שליט (אנ-בי-טי), מעידות שוב עד כמה נכונה ההנחה שפרורגורפיה היא עניין של גיאוגרפיה. דבר העשוי להיכשל בפניה אחת של העולם, יכול להפוך להצלחה מסחררת במקום אחר.

תוכניות רבות לעתיד. בישראל עשה מלך הקומדיה קאריירה קצרה יחסית. אך נראה שהביקורת האמריקאית חרצה גורלו לשבח (העולם הזה העניק לסרט ציון בין טוב למצויק). פסטיבל קאן ביקש לתור להעביר את הסרט מערב הפתיחה לתוך מיסגרת התחרות ועתה נותר רק לראות מה יאמר הקהל, בשפת המיספרים. מבחינת המפיק, הישראלי ארנון מילצ'ין, הסרט שייך כבר לעבר (הוא נכש להפצה ברוב חלקי העולם עליידי חברת פוקס המאה העשרים). וכעוד צילומי של סרט שהפיק עם הבימאי סרג'יו (היה היה פעם במערב) ליאונה מסטיימים, בשעה טובה, אחרי הרבה תלאות, הוא נכנס להילוך גבוה בתיכנון הפקותי הבאות, הקשורות כמעט כולן בישראל.

בראש וראשונה הוא מכין עבור חברת פאראמאונט שני סרטים. הראשון הוא הפיתוי האחרון של ישו, בבימויו של מארי טין סקורסזה. לפי ספרו של קאזאנצ'יס, ועליו דווח כבר במדור זה, בד בבד עורשים הכנות לקראת ההפקה של המלך דויד עם הבימאי האוסטרלי ברוס (אגליפולי) ברספורד. זהו סרט היסטורי שמפיקו ב"פועל מארטין אלפנד, חשב תחילה לצלם במארוקו. אחרי התייעצות עם התפאורן קולי סנדר, שוכנע על הצעות כי הסיפור לא יהיה אמין אלא אם יוסרט בישראל. מעצב הסרט יהיה האנגלי קן (דוקטור) סטריינג'לוב (אדם, שביים גם סירטי ג'יי-מס בונד).

בתחילת הקיץ יכנס מילצ'ין להפקת ברזיל, סרט של טרי גיליאם וחבריו המ-טורפים ללהקת מונטי פיטון. לפי תסריט של המחזאי טום סטופארד, החלקים היקשורים בחלומות, פנטאסיות ודימויים משוגעים, יוסרטו עליידי גיליאם (שהיה בומנו אחראי לאנימציה של הלקחו) ב"ישראל.

ועוד במיסגרת האפקטים המיוחדים: ההפקה היקרה והמסוכנת ביותר של מילצ'ין, בעתיד הקרוב, הוא סרט בשם הנטי-כה והאיש הרוק, אגדה מלאת נסים ונפלאות, שאותה בייים עבורו רידלי (הנוטוט השמיני) סקוט.

לא רוצים להתבגר

דיינך (רביחן, תלאביב, ארצות-הברית) — מכל הצאצאים הרבים של „אמריקן גראמיטי“ וגל הנוס-טאלגיה האמריקאי, זהו אחד המוצרים המצודדים ביותר. זאת תמונת מצב אוטוביוגרפית, ככל הנראה, שבה מונצחים המישה ידידים, כולם בתחילת שנות העשרים לחייהם, המגששים עדיין הן במישור האישי של עיוצוב אישיותם, הן בבחירת הקאריירה, והן ביחסים עם המין השני. השנה היא 1959, המקום הוא באלטימור, אחת מן הערים הפחות אופנתיות באמריקה, והאתר שסביבו מתרכזת העלילה שייך לעבר: אחת מאותן המיסעדות שבהן נהגו בני גילם של הגבורים לבלות לילות שלמים בשיחות-בטל, שהמאזין להם (כמו בסרט זה) יכול לגלות בתוכם תערובת של תמימות וילדותיות שלא בשלה עדיין, לצד כיסופים והתמודדויות ראשונות עם עולם שאינו עוד מישחק בלבד. בארי לווינסון, המועמד לפרס אוסקר על התסריט ושגם בייס את הסרט, שופע אהבה, הבנה והשתתפות בגורל חמשת גיבוריו, לא מעט משום שהם מבוססים על נעוריו שלו. המצלמה הופכת לידד נוסף בקבוצה, מתבוננת בחברה בעין מבודחת, אוהדת, עין שאף פעם אינה שואפת לבקר או לחבוא בין טובים ורעים, מה עוד שאין כאן רעים באמת. החשש מן הקפיצה לעולם הבגרות, הפחד

חמישה חברים: חיים את הדמויות

מפני התחייבות, רגשית או מצפונית, השאיפה לגדולות, והאחיזה העיקשת עדיין בתחביבי נעורים (בין אם זה הכדורגל או להיטי המצעד), כל אלה מועברים בצורה בלתי אמצעית, ובעזרת צוות שחקנים, שיעקר מעלתו בכך שאינו מתאמץ לשחק. הם פשוט חיים את הדמויות. סרט קטן, מפתיע ורואי לשבח.

להתבגר בחן

נערותו של גרגורי (פרז, תל-אביב, אנגליה) — הקולנוע האנגלי קם לתחייה בזכות בימאיושולים כמו ביל פורסיית, שעשה את הסרט למרות שאיש לא האמין כי יש לו סיכוי כלשהו. הסיפור הפשוט על נער מתבגר בן 16, שמתאהב בבת כיתתו למרות שהיא גוזלת ממנו את מקומו בקבוצת הכדורגל של בית-הספר, הוא מלא חן, פשטות, טבעיות וחוסר-יומרות. זאת כנראה הסיבה להצלחתו הבלתי-ריגלה, לא רק בבית, אלא גם בארצות-הברית, ולא רק בעיני המבקרים, אלא גם לדעת הקהל הרחב. גרגורי היג'ני, בן ה-16, מתקשה להסתדר עם אביו הארוכים המתנועעים כאילו לפי רצונם ולא תמיד בתיאום עם שאר חלקי גופו. הוא מתבלבל מול מבוכות וסערות הנפש האופייניות לבני גילו, וניצב המום מול בנות שהן מבוגרות ממנו למרות שהן בנות גילו. לא פחות שובי נפש ורעניים מגרגורי הם כל הסובבים אותו, אחרות בן ה-10 המשיאה לו עצות, חברו האחד המעדיף ללמד נערות איך לאפות, וחברו האחר המוכן לנסוע בטרמפם עד קארקס כי שם יש שמונה בנות על כל בן, המורה להתעמלות המצחיק, הכתבים של עיתון בן-התספר שעושים ראיונות לעומק, וכן הלאה. העלילה ממוקמת באחד מן האזורים העירוניים החד-

די הפבורן וג'ון סינקלר: זוג חביב

שים בסקוטלנד, אין סמים, אין מלאכי גיהנום, אין אלימות כפויה, ואווירת סוף-העולם השוררת בהרבה סרטים על חנוער פשוט נעדרת מן הסרט הזה.

גורדון ג'ון סינקלר (גרגורי) ודי הפבורן (הכדורגלנית השובה את לבו) הם אחד הזוגות החביבים ביותר שניראו על הברד מזה זמן רב.

בגרות בלי חן

מים עמוקים (פאר, תלאביב, צרפת) — הסופרת האמריקאית פאטרישיה הייסמית היא חניכת האינטליגנציה הקולנועית של אירופה זה כמה שנים. מאז שהיציקוף הפך את סיפורה הראשון, „זרים ברכבת“, לסרט נלכדו רבים בקסם עלילותיה, שבהן היא מתעכבת ארוכות על הצד האפל והחיתתי של בני-אדם שהתנהגותם החיצורנית היא תרבותית ומהונגנת להפליא.

הנושא כאן הוא הקיצוניות שאליה יכול להגיע גבר מתוך אהבה לאשה. הפעם מדובר בבעל מיפעל לבשמים (מה יכול להיות מעורר מזה?) המתיר לרעייתו חופש מיני מוחלט, מתוך חרדה שמא תאבד לו, אם יתעקש על נאמנות וערכי-מוסר מיושנים. מה עוד שהצמדות לערכים כאלה, עשויה להיחשב היום למנוחכת, מיושנת, אל במקום.

אלא שמתחת לפני השטח נרקמת מערכת יחסים פרי-ברסית בין הבעל והאשה, מעין סאדו-מאזוכיזם שאינו יכול אלא להוביל לאלימות, שגם היא מוסתרת מאחורי גיוני טקס חברתיים מלוטשים להפליא. וככל שנידעם כאילו הולך המרחק בין הבעל ואשתו וגדל, הם בעצם מתקרבים זה אל זה, בתוך אותו מישור אפל שהוא מעבר להגיון, שבו קיימים רק אינסטינקטים טבעיים, שהם המהות האמיתית של האדם, לפי הייסמית.

ז'אן לואי טריטיניאן: מתירנות מביכה

הבימאי מישל דוויל עוסק כאילו במתירנות אופנתית קלילה, שלתוכה הוא מסנן בהדרגה רעל, במנות הולכות וגדלות. זה יוצר תחילה מבוכה בצופה, אחר-כך זעם ורוגז על הדמויות, ולבסוף, ברגע שמסתבר כי כל מה שמתרחש על המסך הוא בסופו של דבר אנושי, משתררת תחושת אי-נוחות בולטת. הצופה מזהה לפתע משהו מעצמו על המסך.